

การวิเคราะห์ภูมิหลังและกระสวนทางอาชีพของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

นางสาว รุจิเรข จิระเสวี

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-948-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014285

i 10292603

AN ANALYSIS OF BACKGROUNDS AND CAREER PATTERNS OF
ASSISTANT ADMINISTRATORS FOR ACADEMIC AFFAIRS
IN SECONDARY SCHOOLS

Miss Rujirek Jirasave

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Research
Graduate School
Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-948-8

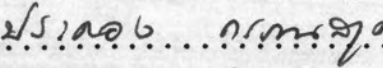
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ภูมิหลังและกระแสนทางอาชีพของผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนฝ่ายวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา
โดย นางสาว รุจิเรข จิระเสวี
ภาควิชา ศึกษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คูปรักัน

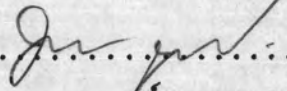
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

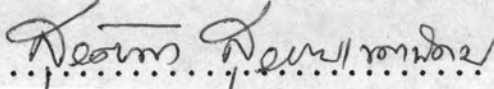

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประคอง กรรณสูต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คูปรักัน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวันนา สุวรรณเชตนิคม)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ภูมิหลังและกระสวนทางอาชีพของผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนฝ่ายวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ชื่อนิสิต นางสาวรุจิเรข จิระเสวี
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีนิภา คุปรัตน์
ภาควิชา ศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ภูมิหลังของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
ฝ่ายวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านสถานภาพทั่วไป ประวัติการศึกษา
ประสบการณ์วิชาชีพ และวิเคราะห์กระสวนทางอาชีพของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
ฝ่ายวิชาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 496 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง
ขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาความถี่ ร้อยละ รุานนิยม ทวิกลางเลขคณิต
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจายของแต่ละข้อกระทง โดยใช้
คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS-X และทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดย
ใช้ค่าซี (Z - test) ส่วนข้อมูลจากคำถามที่เปิดโอกาสให้ตอบอย่างเสรี ผู้วิจัยใช้วิธี
วิเคราะห์เนื้อเรื่องและพิจารณาฐานนิยม ผลการวิจัยโดยสรุปมีดังนี้

1. ภูมิหลังในด้านต่างๆ ของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ
 - 1.1 ส่วนมากเป็นชาย สมรสแล้ว มีอายุประมาณ 35-44 ปี มี
เงินเดือนประมาณ 4,945-6,935 บาท ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนต่างจังหวัดในเขตภาค
กลาง มาจากครอบครัวเกษตรกรและเคยคาดหวังที่จะประกอบอาชีพเป็นครู
 - 1.2 ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีผลการเรียนอยู่ในระดับ
ปานกลาง (เกรดเฉลี่ย 2.51-2.99) และมีจำนวนน้อยมากที่เคยผ่านการฝึกอบรมทาง
ด้านบริหารการศึกษา หรือการฝึกอบรมทางด้านบริหาร ตามหลักสูตรอื่นๆ ก่อนที่จะดำรง

ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

1.3 โดยเฉลี่ยเริ่มต้นทำงานเมื่ออายุ 22 ปี ส่วนมากมีอายุราชการก่อนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการอยู่ในช่วง 6-10 ปี มีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาก่อนที่จะดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการอยู่ในช่วง 6-10 ปี เป็นผู้ที่ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการโดยได้รับคำสั่งแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากกรมสามัญศึกษา และมีจำนวนน้อยมากที่เคยมีผลงานทางวิชาการหรือผลงานอื่นๆ หรือเคยได้รับรางวัลที่ดีเป็นเกียรติประวัติ

2. กระสวนทางอาชีพ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการเกือบทั้งหมดเริ่มรับราชการในตำแหน่งครู-อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา และมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งหน้าที่ในทางราชการมาเป็นลำดับ โดยมีลักษณะเฉพาะหรือแบบกระสวนทางอาชีพแบบใหญ่ๆ 4 แบบ คือ

- 2.1 แบบที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งครูผู้สอน, หัวหน้าหมวดวิชา
- 2.2 แบบที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งครูผู้สอน
- 2.3 แบบที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งครูผู้สอน, เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล
- 2.4 แบบที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งครูผู้สอน, หัวหน้าหมวดวิชา, ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายอื่น

3. ความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาและความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน/อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการส่วนมากเห็นควรให้มีการพัฒนาบุคคลเพื่อเตรียมพร้อมที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและต้องการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน/อาจารย์ใหญ่ โดยส่วนมากเห็นว่าควรพัฒนาด้วยวิธีการฝึกอบรมและเห็นด้วยกับหัวข้อเรื่องทั้ง 32 เรื่องที่ผู้วิจัยเสนอไว้สำหรับการฝึกอบรม สำหรับการฝึกอบรมบุคคลเพื่อ

เตรียมพร้อมที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการนั้นควรเน้นหนักใน 6 เรื่องต่อไปนี้คือ การบริหารงานวิชาการ, การพัฒนาตนเองและผู้ร่วมงาน, กฎหมายระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา, บทบาท ภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา, นโยบายการจัดการมัธยมศึกษาและเป้าหมายของการจัดการมัธยมศึกษา และการสร้างทีมปฏิบัติงาน ส่วนความต้องการที่เข้ารับการฝึกอบรมนั้น ต้องการรับการฝึกอบรมระดับมากที่สุด 5 เรื่องด้วยกันคือ บทบาท ภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา, การบริหารงานโรงเรียนในด้านการบริหารงานบุคคล, หลักการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน และภาวะผู้นำกับการบริหาร

Thesis Title An Analysis of backgrounds and Career Patterns of
Assistant Administrators for Adademic Affairs in
Secondary Schools

Name Miss Rujirek Jirasave

Thesis Advisor Professor Somwung Pitiyanuwat, Ph.D.

Assistant Professor Natnipa cooperat, Ph.D.

Department Educational Research

Academic Year 1986

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the backgrounds of assistant administrators for academic affairs in secondary schools with regard to general background, educational background, professional background and analyze work experiences and specify typical characteristics or "the career patterns" of assistant administrators for academic affairs before being appointed to assistant administrators for academic affairs positions. The sample consisted of 496 subjects. The questionnaire constructed by the reasearcher was used to collect the data. The data were analyzed by the computer program SPSS-X and presented in terms of frequency, percentage, mode, mean, standard deviation, coefficient of variation for each item and test significance of defference by using Z-test. Content Analysis and mode were employed to analyze the opened-end data. The major research findings are as follows:

1. Backgrounds of assistant administrators for academic affairs in secondary schools.

1.1 The majority of them were male, married, between the ages of 35-44. They had monthly salary between 4,945 - 6,935 bath. Their hometown is in the central part of Thailand. The majority of them are an agricultural family and had expected to become a teacher.

1.2 The majority of them had Bachelor's Degree. They have got some grades in average (approximately 2.15 - 2.99). Few of them had training in the education administration or the other courses in administration before being appointed to the assistant administrators for academic affairs.

1.3 On the average, the assistant administrators for academic affairs started to work when they were 22 years old. The majority of them had 6-10 years of public service, 6-10 years of teaching experience in secondary schools and being appointed to the assistant administrators for academic affairs by Department of General Education. Few of them had been well-known in academic or got some rewards or others.

2. Career Patterns

Almost all assistant administrators for academic affairs generally began their careers as secondary school teachers and were promoted to various academic and administrative positions before becoming the assistant administrators for academic affairs. Their career patterns are as follows :

- 2.1 Teacher, Department Head;
- 2.2 Teacher;
- 2.3 Teacher, Evaluator Teacher;
- 2.4 Teacher, Department Head, Assistant Administrator

for another.

3. The opinions of assistant administrators for academic affairs concerning pre-promotion developing to position of assistant administrators for academic affairs and position of administrators are as follows: Majority of the respondents viewed that the personnel development is necessary for position of assistant administrator for academic affairs and wanted to develop themselves into administrators positions. Majority of the respondents viewed that the personnel development should be a training and agreed with 32 topics that presenting by the researcher.

For topics using in pre-promotion training to position of assistant administrators for academic affairs, the respondents viewed that they should be academic administration, self-development and staff development, legal aspects of educational administration, roles and functions of school administrators, policy and target of secondary school administration and team-building . The topics for pre-promotion training to position of administrators needed most are role and functions of administrators, legal aspects of educational administration, school personnel administration, principles of academic administration, leadership and administration.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยพระคุณของบรรพคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณา
ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง
พิธิยานุวัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ทั้งสองท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจแบบสอบถามทุกท่าน รวมถึง
อาจารย์โสภณ นุ่มทอง และอาจารย์วิกรม ชุมสาย ณ อยุธยา ที่กรุณาให้คำแนะนำ
ช่วยเหลือมาโดยตลอด

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนและน้องที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์

และท้ายนี้ขอกราบคารวะคุณพ่อ คุณแม่ ที่กรุณาสนับสนุน ส่งเสริมและให้กำลังใจ
แก่ผู้วิจัยมาตั้งแต่ต้น

นางสาวรุจิเรข จิระเสวี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ท
บทที่	
1. บทนำ	1
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 หลักการและแนวความคิดในการเลือกสรรเพื่อ แต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่ง	9
ตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากร	18
ตอนที่ 3 ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังและกระสวนทางอาชีพ ของบุคคลในวงการศึกษานานาชาติ	24
ตอนที่ 4 ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังและกระสวนทางอาชีพ ของบุคคลในวงการศึกษานานาชาติในประเทศไทย	27
3. วิธีดำเนินการวิจัย	34
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 ภูมิหลังของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ	43
ตอนที่ 2 กระสวนทางอาชีพของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ	80
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ	84

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามอายุ	43
2. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามระดับและชั้นเงินเดือน	44
3. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามรายไคพิเศษ	45
4. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามอายุที่สมรส	46
5. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามอาชีพของคู่สมรส	47
6. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามรายไคค่อเคื่อนของคู่สมรส	48
7. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามรายไคพิเศษค่อเคื่อนของคู่สมรส	49
8. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามอาชีพของบิดาและมารดา	51
9. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาและมารดา	52
10. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามอาชีพที่เคยศาคหวัง	53
11. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามที่พักในเขตการศึกษาขณะที่เรียนชั้นมัธยมศึกษา	57
12. จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกาโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามบุคคลที่พักอาศัยอยู่ควยขณะเรียนชั้นมัธยมศึกษา	58

ตารางที่

หน้า

13.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามรูปแบบของการศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพ	60
14.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามชื่อคุณวุฒิระดับปริญญาตรี	62
15.	จำนวนผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามสถานที่ศึกษาและชื่อปริญญาตรี ฉบับที่ 2	63
16.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามสถานที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี	64
17.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามสาขาวิชาที่เรียนในระดับปริญญาตรี	65
18.	จำนวนผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามชื่อประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและประเทศที่ไปศึกษา	67
19.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามสถานที่ศึกษาและชื่อปริญญาบัตรระดับปริญญาโท	68
20.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามสาขาวิชาที่เรียนในระดับปริญญาโท	70
21.	จำนวนผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามชื่อหลักสูตรที่เคยฝึกอบรมก่อนที่จะดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการ	71
22.	จำนวนผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามชื่อหลักสูตรที่เคยฝึกอบรมขณะดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการ	72
23.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามภาระงานด้านการสอนในปัจจุบัน	77
24.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามจำนวนชิ้นของผลงานทางวิชาการแต่ละชนิด	79
25.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนกตามประเภทของเกียรติที่เคยได้รับ	80

ตารางที่

หน้า

26.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกา การโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนก ตามตำแหน่งหลังสุดก่อนไ้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยกา โรงเรียนฝ่ายวิชาการ	81
27.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกา การโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนก ตามประเภทการทำงานในตำแหน่งต่างๆ (เรียงตามลำดับก่อนหลัง)	82
28.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกา การโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนก ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาบุคคลเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยกา โรงเรียนฝ่ายวิชาการ	85
29.	ผลการคำนวณตัวกลางเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสัมประสิทธิ์การกระจายซึ่งแสดงในรูปร้อยละ (C.V.) ของเรื่องที กำหนดไว้สำหรับการฝึกอบรมเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยกา โรงเรียนฝ่ายวิชาการ	86
30.	จำนวนและร้อยละของผู้ช่วยผู้อำนวยกา การโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำแนก ตามวิธีการที่ตนเองพัฒนาตนเองเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้อำนวยกาโรงเรียน/อาจารย์ใหญ่	90
31.	ผลการคำนวณตัวกลางเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์ การกระจายของเรื่องที่กำหนดไว้สำหรับฝึกอบรมผู้ช่วยผู้อำนวยกา โรงเรียนฝ่ายวิชาการเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งผู้อำนวยกาโรงเรียน/ อาจารย์ใหญ่	92